
Odkaz vikingů: Meč

V noci přepadli naši vesnici ozbrojenci, seskočili z koní a hořícími loučemi zapálili doškové střechy chatrčí.

Hodně z toho, co následovalo bezprostředně nato, mám ještě před očima v hrůzostrašných detailech, zatímco mnoho jiných podrobností si vybavuji už jen mlhavě. Tenkrát jsem byl totiž asi pětiletý mrňous. Určitě jsem ležel u mámy. Jako poslední vzpomínky mi v paměti zůstaly teplo jejího hebkého těla a slabá vůně mléčné kaše a ohniště. A samozřejmě to, jak zemřela.

Při prvním výkřiku leknutím vyskočila a napjatě naslouchala. Ale než mě stačila strhnout k sobě a uprchnout, únikovou cestu jí ve dveřích zastoupili dva muži. Za velkého rámusu vtrhli do chatrče. V plápolavé ohnivě září venku působily jejich tmavé postavy jako démoni z pekelné říše. V sevřených pěstech se zaleskla dlouhá ostří mečů a jako by hledala nepřátele, které by rozpoltila. Vtom muži zpozorovali štíhlé tělo mé matky, jež se zvedla a třásla. Já jsem se pevně držel cípu její košile.

Vyměnili si úšklebek, popadli matku a srazili ji na kolena. Jediným škubnutím jí strhli tenkou lněnou košili z těla a zírali chtivě na obnažená prsa. Já jsem dostal kopanec, až jsem vletěl mezi hrnce a pánve u ohniště.

Mámu hodili naznak na lože. Jeden ji pevně držel a druhý se zatím obnažil a vrhl se na ni. Vřeštěla jako pominitá a snažila se jim vykrotit. Muži se však její marné snaze jenom smáli. Stále ještě mám před očima holou zadnici toho chlapa, který do ní pronikl jako první, a při vzpomínce na její vřískot mi dodnes naskakuje husí kůže. Netrvalo dlouho a na řadu přišel další. Opět se pokusila ubránit. Chlapy to rozzuřilo a tloukli ji, dokud její odpor nezlomili. Potom jsem ji slyšel už jen sténat a naříkat.

Ještě horší bylo náhlé ticho, které pak nastalo. Tak neúnosné, že jsem se vyřítit na muže, který na ní zrovna ležel, a s bojovým pokřikem mu zabodl

kuchyňský nůž do nohy. Samozřejmě ne hluboko. K tomu mi scházela síla. Ale stačilo to, aby po mně s řevem skočil, nechal mámu mámou a zvedl ze země svůj meč. Téměř líně napřáhl paži a byl by mě jedním máchnutím rozsekl vejpůl, kdyby se zčistajasna neobjevily dvě železné ruce, neuchopily mě ze zadu a neodtáhly mě mimo dosah meče.

„Toho kluka ne, vy hlavy dubové!“ zahřměl hluboký hlas. „Kvůli němu tady přece nejsme. A přestaňte se chovat jako prasata.“

Zběsile jsem klátil nohama a volal maminku. Oba prznitelé si z podlahy zahanbeně zvedli kalhoty. Máma ležela s vytřeštěným pohledem na zvaleném loži a už se nehýbala.

„Zatraceně! Blbouni!“ utrousil můj zachránce při pohledu na ni a potom zavelel: „Prohleďte to tu a poberte všechno užitečné. A pak honem pryč odsud.“

Jednu paži obtočil kolem mého malého těla a protáhl se nízkými dveřmi. Ještě jsem stačil vrhnout poslední sklíčený pohled na zhroucenou matku a vzápětí mi navždy zmizela z očí a života.

Křikem a kopáním jsem přivodil jenom to, že mě násilník jednoduše vlekl z chatrče za ruku po zemi. I venku se naskytlá žalostná podívaná. Po hořících střeších se vlivem větru rychle šířily plameny a načervenalým světlem ozařovaly několik těl ležících na návsi. Slepice a husy se v panice rozprchly. Bojovníci sháněli dobytek. Dvě ječící dívky, skoro ještě děti, měly svázané ruce a nohy. Muži je přehodili jako pytle s moukou přes hřbet jedné herky. Ostatní vesničané stáli polonazí ve studeném nočním větru, třásli se a bezmocně přihlíželi, jak jim hoří domov a skrovný majetek.

Muž, který mě odvedl z chatrče, mě zvedl do výšky a zadíval se mi do usazeného obličje. I když byl ještě mladý, měl obrovitou postavu. Sice štíhlou, zato svalnatou, s mohutnými rameny. Byl pohledný, měl ostré rysy, hluboko posazené oči. Hranatý obličej mu rámovaly rozevláté blondaté vlasy. Od první chvíle jsem ho nenáviděl a pokoušel jsem se mu plivnout do tváře.

„Tak už se konečně uklidni, ty jeden malý rošťáku,“ zasmál se, až se mu ve svitu ohně zaleskly zuby. „Jinak tě nechám svázat jako tamhle ty děvečky.“

Opatrně mě postavil na nohy, ale pevně mě držel za krk. A svým mužům vydal rozkaz k odchodu. Později jsem si často vybavoval toto první setkání s Robertem z Hauteville, přezdívaným Robert Guiscard, latinsky Viscardus čili Lstivý, neboť byl mazaný jako liška.

Z dlouhé jízdy mi toho zůstalo v paměti málo. Snad jen to, že si mě Robert posadil k sobě na koně, noční vzduch byl třeskutý a většinu času jsem fňukal a mohl si oči vyplakat. Musel jsem mezitím upadnout do dřímoty, protože další vzpomínka se váže k velké ženě, která mě časně ráno pevně přitiskla k bujnému poprsí, odnesla do domu, zabalila do dek a posadila k hřejivému ohništi. Přitom notně láteřila, jak jsou její lidé bezcitní.

Jmenovala se Fressenda a byla to Robertova matka. Statná žena z dobré normanské krve, se širokými boky a vlasy žlutými jako zralé obilí. Jak jsem brzy zjistil, uměla přiložit ruku k dílu, měla jasný rozum a ostrý jazyk. I Robertova otce, nyní již padesátníka Tankreda z Hauteville, jím dovedla zkrotit tak, že se choval jako mírný beránek. Ale byla mu dobrou manželkou. O něj a tucet synů se starala stejně obětavě jako o pacholky a děvečky z hradu a rolníky ze vsi. Srdce měla otevřené a dost velké pro všechny, a dokonce i pro mě se v něm našlo místočko.

„Jak se jmenuješ?“ zeptala se mě.

Stále ještě vystrašený a plný zášti jsem se jí zprvu nechtěl ani podívat do obličeje, natož jí odpovědět. Nic si z toho nedělala, dala mi napít horkého mléka s medem a třením mi zahřívala nohy. Přitom nepřestávala brebentit a chlácholila mě, jako bych byl hloupý klouček, který z nerozvážnosti spadl do rybníka na návsi.

„Brynjarr,“ zamumlal jsem po chvíli neochotně.

„Cože?“

„Brynjarr.“

„Takhle že se jmenuješ?“

Zamračeně jsem pokýval hlavou a utřel si nos.

„To se mi nelíbí,“ pokračovala. „Nikomu by to nelezlo přes pysky. To je určitě nějaké pirátské jméno.“

Pro ni byli piráty všichni mořeplavci ze severu, kteří se svými lodmi přistáli na pobřeží, aby na pevnině obchodovali a nezřídka také loupili. Jako by jí přitom nedocházelo, že to jsou i její předkové.

Okamžik přemýšlela. „Víš, měli jsme tady jednoho čeledína. Byl to dobrák. Přednedávnm umřel. Jmenoval se Gilbert. Budu ti říkat po něm. To se k tobě hodí lépe. A vůbec, jsi pokřtěný?“

Nezmohl jsem se na slovo, jenom jsem na ni vykulil oči.

„Ale co, i kdyby...“ usoudila a pokrčila rameny. „... tak tě holt pokřtíme ještě jednou.“

A tak se ze mě stal Gilbert. Ačkoliv jsem po celá léta nezapomínal na své pravé jméno, neboť to jediné mě ještě spojovalo s dětstvím a vlastní maminkou. Avšak Gilbert je opravdové normanské jméno a nemohu říct, že bych s ním byl nespokojený.

V sídle pánů z Hauteville jsem strávil dvanáct let. Fressenda mi časem dala zapomenout na nenávist a stala se mi druhou matkou. Ne že by mě rozmazlovala. Rod Hautevillů neměl bůhvíjak rozlehlé pozemky a nepřečpoval bohatstvím a hojností. Musel vykrmovat hodně hladových krků. Ze začátku jsem směl pást husy a později prasata. Tak vznikla moje přezdívka Gilbert Porchon, pasáček vepřů.

Prasata se takřka stala mým osudem, když jsem se poprvé odvážil k nim do chlívků. Chtěl jsem si v náručí pochovat jedno z právě narozených selátek. Vtom mě svině napadla, srazila na zem a zuřivě se do mě zakousla. Fressenda mě popadla za límec a odtáhla z jejího dosahu, dřív než mě zvíře mohlo zabít. Dodnes mám na památku viditelnou jizvu na tváři.

Fressenda nestrpěla zaháleče. Ani já jsem nebyl výjimka. Ale proti čeledínům jsem měl jednu výsadu: zacházela se mnou jako se synem a směl jsem jíst u stolu s panstvem. Někdy mi dokonce tajně podstrčila kus uzeniny a nazývala mě hezkým pirátským chlapcem. A když před velikonočními svátky křesťanů všem mužům z rodiny popořadě ostříhala vlasy, nesměl jsem mezi nimi chybět ani já.

Po čase jsem si na nový život zvykl a zbavil se strachu i ze samého Roberta. Kolikrát mě pochválil, a dokonce mě příležitostně bral na vyjížďku na koni. Určitě ne z lítosti nebo jako pokání, protože to neodpovídalo jeho povaze. Každopádně jsem se s muži, kteří mi zabili maminku, už nikdy nesešel.

Hrad a vesnice Hautevillů ležely na mírném kopci, odkud jsme měli do všech stran výhled na široké okolí v nížině. Krajina byla dost zalesněná, a protože mýcení je velká dřina, obdělávaných ploch nebylo nazbyt. Do výšky čněla masivní a pochmurná věž, obklopená vesnickými chalupami. Široko daleko to byla jediná kamenná stavba. Zbytek – velký panský dům, stáje, kovárna a pekárna – byl postaven z kmenů stromů a celý obehnan příkopy a hradbami z kůlů. Žádné opevnění, které by dokázalo odolat soustředěnému útoku.

Ale síla rodu nespočívala v hradu, nýbrž v lidech. Na Tankredově straně stáli synové protřelí bojem, plavovlasí obři, s nimiž není radno si začínat.

Serlo byl ve třiceti nejstarší a také nejrozvážnější. Po něm Vilém Železná paže, silný jako býk. Potom Drogo, Humfred a Godfred. Těchto pět porodila Muriella, Tankredova první manželka. Z její krve byla také dcera. S ní jsem se tváří v tvář nikdy nesetkal, neboť se provdala za šlechtice z dalekého Rouenu. Tankred pro ni dal s námahou dohromady věno. Synové přišli zkrátka. Jim nedokázal dát do začátku nic.

Po Muriellině smrti se oženil znovu a s Fressendou se mu nevedlo o mnoho lépe. Jejím nejstarším potomkem byl dvacetiletý Robert, můj únosce. Po něm následovali Mauger, Vilém, Alvered, Tankred, Humbert a Roger. Poslední děti byly přibližně v mém věku. K tomu ještě dcerka, která byla teprve v plenkách.

Mezi nevlastními sourozenci pochopitelně často vznikaly rozmíšky, ale Fressenda mezi nimi nedělala rozdíl. Všechny brala jako své vlastní děti. Nyní jsem k nim patřil i já. Ačkoliv mě Hautevillové unesli z mého domova, brzy pro mě představovali novou rodinu. I když si mě mladší z bratrů mnohdy dobírali, a aby mě pozlobili, oslovovali mě pasáček vepřů. Jenom Roger se k nim nepřidával. Asi proto jsem ho měl po celý život rád.

Obě mladé dívky, které z naší vesnice odvedli spolu se mnou, musely pracovat v kuchyni. Jedna z nich otěhotněla a záhy se dala dohromady s jedním sedlákem. Druhá jednoho dne utekla. Muži se ji vydali hledat na koních, aby ji chytili. Co se s ní stalo, netuším. V každém případě už o ní nepadlo ani slovo.

Od doby, kdy si náš normanský vévoda Vilém upevnil moc, byly lokální války, krvavé rozepře a loupežné výpravy v zemi čím dál tím vzácnější. Dřív, v neklidných dobách, se takové kruté věci odehrávaly často. A nezdívka v nich mívali prsty bratři Hautevillové. Byli ochotni tasit meč za kohokoli, kdo jim zaplatil. Jen když z toho měli peníze. Fressendě se to nezamlouvalo, ale pokud žně nepostačovaly, nestěžovala si, když bylo z čeho uvařit a podařilo se jí všechny nakrmit.

Přes nízký věk se Robert těšil úctě i u starších nevlastních bratrů. Myslelo mu to a díky vychytralosti také získal přezdívku Guiscard. O tom, proč tehdy spolu s kořistí unesl právě mě, se nikdy nemluvilo. Až jednoho dlouhého zimního večera. To mi bylo deset let a Rogerovi devět. Venku ležel sníh, děvečky sklidily z tabule a všichni se shromáždili kolem velkého ohně u zadní stěny síně. Starší bratři popíjeli pivo a hráli v kostky. Fressenda se zabalila do deky a zahřívala si nohy u rozpáleného kamene.

Také Tankred si přehodil kolem ramen ovčí kůži. My kluci jsme si v ohni opékali jablka.

„Otče, vyprávěj, jaké to bývalo kdysi,“ škemral Roger.

„Už zase? Jenom to ne!“ zaúpěli starší.

„Ale ano. Tati, prosím.“

Jestli šlo Tankredovi něco dobře, pak to bylo vyprávění historek. Podle potřeby dokázal ztišit hlas, jako by se se slovy mazlil, a hned zase zahřměl. A vůbec, celým svým zjevem propůjčoval bájím a pověstem zvláštní kouzlo. Hříva, která mu rámovala tvář ošlehanou větrem, mu dodávala vzezření, že vypadal jako sám vládce bohů Tór. Jakmile líčil nějakou veselou příhodu, křiklavě modrýma očima šelmovsky mžoural. A to se nestávalo ojedíněle.

„Tak dobrá, mládenci.“ Odkáslal si a přihodil do ohně slepičí kost, kterou předtím okusoval. „Tak vám tedy budu dneska vyprávět, jak Normané přišli do této země.“

Plni očekávání jsme se k sobě smáčkli ještě víc.

„Jak dobře víte, naši předkové sem přišli ze vzdáleného severu, ze země fjordů a zasněžených hor. Mnozí z nich až z ostrovů ležících daleko v moři. Ty se nazývají Orkneje. Na rychlých dračích lodích pluli po řekách proti proudu do vnitrozemí, bojovali a odnášeli si kořist. Domů vozili svým ženám zlato, jantar a stříbro. Strach jim nenahnala ani bouře, ani bitevní vřava, protože na udatné válečníky čekaly věčné radovánky ve Valhale, kam putují duše padlých bojovníků. A pořádný chlap se poznal podle počtu stříbrných prstenů, které mu zdobily ruce.“

„Námořní lupiči,“ utrousila Fressenda. Pro Valhalu a starodávné bohy neměla pochopení.